

Sygn. akt: XXVI GC 1043/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 12 października 2023 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie

XXVI Wydział Gospodarczy w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Grzegorz Babiński

Protokolant: sekr. sąd. Barbara Żabczak

po rozpoznaniu w dniu 28 września 2023 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa **M. S.**

(...)w W. (Austria)

o zapłatę kwoty 75 003,53 zł

oddala powództwo;

zasądza od M. S. na rzecz (...)

(...) w W. (Austria) kwotę 5 451 zł (pięć tysięcy czterysta trzydzieści cztery złotych) tytułem kosztów procesu z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;

nakazuje zwrot ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w

Warszawie na rzecz powoda M. S. kwoty 1 667,92 zł (jeden tysiąc sześćset sześćdziesiąt siedem złotych dziewięćdziesiąt dwa groszy) jako niewykorzystanej zaliczki na wydatki.

sędzia Grzegorz Babiński

Sygn. akt XXVI GC 1043/23

UZASADNIENIE

M. S., prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...), pozwem z dnia 17 stycznia 2020 r. (data stempla pocztowego k. 208) wniósł o zasądzenie od (...) z siedzibą w W., wykonującego w Polsce działalność gospodarczą w ramach (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce (dalej również jako: „Bank”), kwoty 75 003,53 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia doręczenia stronie pozwanej odpisu pozwu do dnia zapłaty oraz kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazano, że powód 14 stycznia 2008 r. w ramach prowadzonej działalności gospodarczą zawarł z (...) S.A. Oddział w Polsce z siedzibą w W. (poprzednikiem prawnym pozwanego) umowę kredytu indeksowanego kursem franka szwajcarskiego w kwocie 477.050,00 zł na finansowanie inwestycji polegającej na zakupie nieruchomości lokalowej. Kwota przyznanego powodowi kredytu została mu wypłacona jednorazowo w walucie polskiej w dniu 19 marca 2008 r., przy czym powód od początku spłaca raty kredytu w walucie PLN i do dnia 19 września 2019 r. uiścił na rzecz pozwanego kwotę 693.429,56 zł.

W ocenie strony powodowej umowa kredytu jest nieważna ze względu na sprzeczność z bezwzględnie obowiązującym art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, z uwagi na brak określenia świadczenia pieniężnego, jakim jest zwrot wykorzystanego kredytu. W ramach przedmiotowej umowy kredytu Bank oddał bowiem do dyspozycji powoda kwotę kredytu w walucie PLN, a następnie przeliczył ją na CHF według kursu kupna tej waluty obowiązującego w Banku w dniu uruchomienia środków z kredytu. Ponadto powód wskazał, że umowa kredytu jest sprzeczna z bezwzględnie obowiązującym przepisem art. 69 ust. 2 Prawa Bankowego ze względu na brak określenia kwoty kredytu oraz waluty kredytu i jako taka jest nieważna w całości na podstawie art. 58 § 1 k.c. Ponadto powód podniósł, że Bank naruszył zasady współzycia społecznego, ponieważ nie udzielił kredytobiorcy przy zawarciu umowy informacji na temat mechanizmu działania indeksacji do waluty CHF i ryzyka kursowego (stanowiącego jednocześnie przejaw braku równowagi kontraktowej). Co więcej, postanowienia umowy pozwalają pozwanemu na kształtowanie wysokości kursu waluty CHF służącego do obliczania rat spłaty kredytu i bieżącego salda zadłużenia w sposób dowolny, co sprzeciwia się właściwości (naturze) tego stosunku prawnego i świadczy o naruszeniu przez pozwaną zasad współzycia społecznego. Powód wskazał również, że ze względu na wagę naruszenia i brak przepisów pozwalających zastąpić nieważne postanowienia umowy kredytu przepisami dyspozytywnymi, nie ma możliwości zastosowania w niniejszej sprawie przepisu art. 58 § 3 k.c. i pozostawienia umowy kredytu w mocy w pozostałej części.

Jednocześnie z ostrożności procesowej, w sytuacji uznania przez Sąd ważności przedmiotowej umowy kredytu w całości, powód podniósł nieważność postanowień dotyczących indeksacji, z uwagi na ich sprzeczność z ww. przepisami i zasadami współzycia społecznego. W przypadku uznania jedynie postanowień dotyczących indeksacji za nieważne, w ocenie powoda kredyt od początku winien być rozliczany w walucie polskiej, tj. jako kredyt złotowy oprocentowany stawką LIBOR. Wobec nieważności umowy kredytu w całości bądź w części, powód wskazał, że pozwany powinien zwrócić mu kwotę nienależnie pobraną z jego rachunku w wysokości 75 003,53 zł na podstawie art. 405 k.c. w zw. z art. 410 k.c. (pozew k. 3-37).

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości, wskazując na brak podstaw do uznania umowy kredytu za nieważną, a ponadto podniósł zarzut przedawnienia. Konstrukcja kredytu indeksowanego w ocenie Banku, zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem, mieści się w konstrukcji umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant (art. 353⁽¹⁾ k.c. w zw. z art. 69 Prawa bankowego). Mimo istotnych wahań kursowych, kredyty indeksowane do CHF nadal stanowią niższe obciążenie miesięczne w porównaniu do analogicznego kredytu złotowego. Wybór takiego kredytu był przemyślaną i dobrowolną decyzją powoda, który samodzielnie wybrał go spośród oferty Banku, zawierającej zarówno kredyty złotówkowe, jak i kredyty indeksowane do waluty CHF. Ponadto w chwili zawierania umowy kurs CHF względem złotego polskiego był korzystny dla powoda, który działał jako przedsiębiorca, nie zaś jako konsument, a więc nie może korzystać z regulacji przewidzianej w art. 385⁽¹⁾ k.c. Jednocześnie Bank zaprzeczył, że kurs przez niego stosowany był kursem wyznaczanym arbitralnie i dowolnie, lecz był kursem rynkowym (odpowiedź na pozew k. 272-288).

W piśmie procesowym z dnia 15 kwietnia 2021 r. (k. 363-374) powód podniósł również, że umowa kredytu łącząca strony zawiera elementy instrumentu finansowego, tj. swapu walutową procentowego (CIRS). Ponadto wskazał, że w toku procedury kredytowej przekazano mu informacje, iż nie ma zdolności kredytowej na zawarcie kredytu złotowego bez indeksacji do waluty CHF.

Ponadto pozwany na rozprawie z dnia 18 lipca 2022 r. (protokół k. 454-456 płyta CD k. 457) na wypadek uwzględnienia powództwa złożył oświadczenie o prawie zatrzymania świadczenia pieniężnego, do którego zwrotu Bank może zostać zobowiązany przy uwzględnieniu powództwa, do czasu zaoferowania przez powoda pozwanemu zwrotu świadczenia w kwocie 447 050,00 zł tytułem środków udostępnionych powodowi na podstawie umowy kredytu albo do czasu zabezpieczenia tego roszczenia. Podniósł również w ww. zakresie zarzut formalny zatrzymania.

W dalszych pismach procesowych oraz na rozprawach strony postępowania podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. S., prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) zawarł z (...) s.a w A. (działającej poprzez (...) Spółkę Akcyjną Oddział w Polsce z siedzibą w W. - pośrednikiem prawnym pozwanego) w dniu 14 stycznia 2008 r. Umowę Kredytu Firmowego na Zakup lub Remont Nieruchomości indeksowanego kursem franka szwajcarskiego nr (...) (dalej jako: „Umowa kredytu”).

W wniosku kredytowym osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą – wniosek kredytowy dla małych firm, powód wskazał, że wnioskuje o kredyt w kwocie 470 000,00 zł na okres 180 miesięcy w walucie: „indeksowany do CHF”.

Powód przed zawarciem Umowy kredytu nie zapoznał się z jej treścią. Wybrał kredyt indeksowany do CHF po konsultacji z pośrednikiem kredytowym, ze względu na mniejszą w stosunku do kredytu złotowego ratę kredytu (zeznania świadka M. S. - k. 455 – 457)

W § 1 ust. 1 Umowy kredytu wskazano, że Bank udziela kredytobiorcy kredytu w kwocie 477 050,00 zł, na zasadach określonych w Umowie kredytu oraz Regulaminie kredytowania przedsiębiorców w (...) (dalej jako: „Regulamin”).

W § 1 ust. 2 Umowy kredytu ustalono, że kredyt jest indeksowany do waluty obcej CHF, a saldo kredytu w walucie obcej zostanie obliczone według zasad opisanych w Regulaminie na podstawie kursu waluty obcej obowiązującego w dacie uruchomienia kredytu lub w przypadku kredytu wypłacanego w transzach - kursów waluty obcej obowiązujących w dacie uruchomienia poszczególnych transz kredytu.

Zgodnie z § 2 ust. 1 Umowy kredytu, kredyt miał zostać wykorzystany na:

finansowanie inwestycji w kwocie netto polegającej na zakupie nieruchomości lokalowej położonej w O. przy ulicy (...) lokal (...), dla której VI Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą o numerze (...),

refinansowanie poniesionych kosztów notarialnych związanych z transakcją kupna przedmiotowej nieruchomości,

pokrycie prowizji za udzielenie kredytu należnej Bankowi na mocy niniejszej umowy.

Przedmiotowa nieruchomość lokalowa zakupiona została w celu prowadzenia w niej działalności gospodarczej w postaci gabinetu stomatologicznego.

Zgodnie z § 3 ust. 1, 4 i 5 Umowy kredytu, kredyt został udzielony na okres 180 miesięcy miał zostać wypłacony w całości i spłacany w równych ratach kapitałowo-odsetkowych.

Zgodnie z § 3 ust. 6 Umowy kredytu z kwoty kredytu miała zostać pokryta należna Bankowi prowizja a następnie środki kredytowe w kwocie nie wyższej niż 457 000,00 zł miały zostać uruchomione na rachunek sprzedającego zgodnie z zapisami aktu notarialnego sprzedaży przedmiotowej nieruchomości, a kwota nie wyższa niż 13 000,00 zł miała zostać uruchomiona z przeznaczeniem na refinansowanie kosztów notarialnych zgodnie z zapisami aktu notarialnego sprzedaży przedmiotowej nieruchomości w formie uznania rachunku rozliczeniowego prowadzonego przez Bank wskazanego w potwierdzeniu jako rachunek do spłaty kredytu.

Zgodnie z § 4 ust. 2, 3 i 4 Umowy kredytu, kredyt oprocentowany został wg zmiennej stopy procentowej opartej na zmiennej stawce LIBOR 3M oraz stałą marżę Banku w wysokości 2,75%, która miała zostać obniżona do 1,00% od początku okresu odsetkowego po ustanowieniu zabezpieczeń i dostarczeniu przez kredytobiorcę dokumentów to potwierdzających. W dniu sporządzenia Umowy kredytu oprocentowanie wynosiło 5,46%. Zmiany oprocentowania określał Regulamin.

Zgodnie z § 6 ust. 1 Umowy kredytu, zabezpieczeniem kredytu jest hipoteka kaucyjna do kwoty 1 000 000,00 zł na nieruchomości lokalowej położonej w O. przy ulicy (...) lokal (...), dla której VI Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą o numerze (...).

Zgodnie z § 7 ust. 2 Umowy kredytu, kredytobiorca wyraził zgodę, aby przy pobraniu środków pieniężnych z jego rachunku bankowego Bank stosował kursy waluty zgodnie z obowiązującą w Banku Tabelą Kursów Polbank EFG (dalej jako: „Tabela Kursów”) w dniu pobrania środków pieniężnych z rachunku bankowego.

W Regulaminie, stanowiący integralną część Umowy, zawarto definicje m.in. Tabeli Kursów, wskazując, że jest to tabela kursów wymiany walut obcych obowiązująca w Banku (pkt. I ust. 18 Regulaminu).

Zgodnie z pkt. IV ust. 1 Regulaminu dla kredytów indeksowanych do waluty obcej wniosek kredytowy składany jest w złotych polskich. Wypłata kredytu następuje w złotej równowartości kwoty w walucie na rachunek zgodny z celem kredytowania. Kwota kredytu w walucie ustalana jest na podstawie kursu kupna dewiz waluty, do której indeksowany jest kredyt, określonego w Tabeli Kursów, obowiązującej w momencie uruchomienia całego kredytu lub poszczególnych transz kredytu.

Zgodnie z pkt. IV ust. 3 Regulaminu spłata rat kredytu następuje w złotych polskich według kursu sprzedaży dewiz określonego w Tabeli Kursów na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu. Również wcześniejsza całkowita lub częściowa spłata następuje w sposób powyżej określony (IV ust. 5 Regulaminu)

Zgodnie z pkt. IV ust. 4 Regulaminu jeśli dzień wymagalności raty Kredytu przypada na dzień wolny od pracy, stosuje się kurs sprzedaży zgodnie z Tabelą Kursów obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu (Umowa kredytu wraz z załącznikiem nr 1 k. 57-61; Regulamin k. 62-67; wniosek kredytowy k. 307-313; decyzja kredytowa k. 315; przesłuchanie powoda – protokół k. 454-456 płyta CD k. 457; okoliczności bezsporne).

Kredyt został wypłacony powodowi jednorazowo w walucie polskiej w dniu 19 marca 2008 r. w kwocie 477 050,00 zł i zaewidencjonowany na bankowym rachunku technicznym w walucie CHF w łącznej kwocie 217 038,22 CHF, tj. po kursie kupna 2,1980 CHF na podstawie Tabeli Kursów (zaświadczenie z 30.09.2019 r. k. 68-78; okoliczność bezsporna).

Umowa kredytu została zabezpieczona wpisem na rzecz Banku hipoteki umownej kaucyjnej do kwoty 1 000 000 zł, ustanowionej na przysługującym powodowi prawie własności nieruchomości położonej w O. przy ul. (...) - dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) (treść księgi wieczystej nr (...) k. 81-85; okoliczność bezsporna).

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wstąpił z mocy prawa na podstawie art. 494 § 1 k.s.h. z dniem połączenia we wszystkie prawa i obowiązki (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W., w tym prawa i obowiązki wynikające z Umowy kredytu. Następnie na skutek połączenia transgranicznego (...)z siedzibą w W. jako spółka przejmująca połączył się z (...) S.A. (spółka przejmowana), przejmując wszystkie prawa i obowiązki wynikające z ww. umowy w ramach sukcesji uniwersalnej (odpis pełny z KRS nr (...) k. 294-301; zaświadczenie z 30.09.2019 r. k. 68-78; okoliczności bezsporne).

Powód od dnia uruchomienia kredytu spłaca raty kredytu w walucie PLN, tj. kwotę raty wyrażoną w CHF Bank przelicza po kursie z Tabeli Kursów i pobiera z rachunku bankowego powoda kwotę w PLN. Do dnia 19 września 2019 r. powód uiścił z tytułu kredytu (raty kapitałowo-odsetkowe) na rzecz Banku kwotę w łącznej wysokości 693.429,56 zł (zaświadczenie z 30.09.2019 r. k. 68-78; okoliczności bezsporne).

Różnica pomiędzy sumą faktycznie zapłaconych przez powoda rat kapitałowo-odsetkowych w okresie od dnia 19 stycznia 2017 r. do dnia 19 września 2019 r., a teoretyczną kwotą rat kapitałowo-odsetkowych, które powód byłby zobowiązany zapłacić za kredyt złotówkowy oprocentowany zgodnie z Umowną kredytu (LIBOR + marża) wynosi 75 008,72 zł. Natomiast na rynku kredytowym nigdy nie występowały kredyty złotówkowe oprocentowane w oparciu o

stawkę LIBOR, która ma zastosowanie wyłącznie do walut obcych (opinia biegłego sądowego k. 480-482; ustna opinia uzupełniająca protokół k. 524-525 oraz CD k. 526).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wyżej wskazanych dokumentów złożonych do akt niniejszej sprawy, które zgodnie z art. 243² k.p.c. stanowią dowód w sprawie bez wydawania odrębnego postanowienia. Autentyczność przedstawionych dokumentów i wydruków nie była kwestionowana, a jednocześnie żadna ze stron procesu nie żądała złożenia ich oryginałów. Aczkolwiek dokumenty te w większości stanowiły dokumenty prywatne w rozumieniu art. 245 k.p.c. oraz inne środki dowodowe w rozumieniu art. 309 k.p.c., to stosownie do treści art. 233 k.p.c. Sąd, dokonując ich oceny w ramach swobodnej oceny dowodów uznał je za wiarygodne. Podstawą ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie były również opinie biegłego sądowego z zakresu bankowości oraz zeznania powoda.

Stan faktyczny był w całości bezsporny pomiędzy stronami, w tym fakt zawarcia Umowy kredytu, wypłaty na rzecz powoda kwoty 477 050,00 zł i przeliczenia jej na walutę CHF po kursie z Tabel Kursów, spłacania przez powoda kredytu przez cały okres kredytowania w złotówkach (po kursie Banku), a także ustanowienie na rzecz Banku hipoteki na nieruchomości powoda oraz sukcesja uniwersalnej po stronie pozwanej po (...) S.A. Oddział w Polsce z siedzibą w W.. Również dane podane w przez Bank w zestawieniu z dnia 30 września 2019 r. nie były przez strony kwestionowane. Wszystkie ww. fakty Sąd uznał zatem za ustalone na zasadzie art. 229 k.p.c., zgodnie z którym nie wymagają dowodu fakty przyznane w toku postępowania przez stronę przeciwną, jeżeli przyznanie nie budzi wątpliwości, co do swej zgodności ze stanem rzeczywistym. Kwestią sporną była wyłącznie ocena prawna w zakresie dowolnego kształtowania przez Bank essentialia negotii Umowy kredytu, naruszenia przewagi kontaktowej i zasad współżycia społecznego przez pozwanego, a co za tym idzie nieważność całej umowy lub wyłącznie klauzul indeksacyjnych.

Oprócz dowodów z dokumentów, Sąd dopuścił również dowód z przesłuchania powoda, który zeznał, że w 2008 r. postanowił zakupić lokal na działalność(...) w związku z czym zgłosił się do pośrednika, który miał w ofercie kredyty oferowane przez różne banki. Pośrednik przedstawił mu zarówno kredyty złotówkowe jak i frankowe. Kwota raty kredytu we frankach była znacznie niższa niż w kredytu w złotówkach, dlatego powód zdecydował się na kredyt w CHF. Powód wskazał również, że nie miał wiedzy co do zapisów Umowy kredytu, gdyż wszystko załatwiał dla niego pośrednik, a on nawet nie przeczytał treści Umowy kredytu ani Regulaminu. Nie był również informowany o ryzyku wzrostu kursu. Jednocześnie powód zeznał, że nie posiadał zdolności kredytowej w złotówkach, jednakże w tym zakresie Sąd nie dał wiary jego zeznaniom, skoro równocześnie wskazał, iż pośrednik proponował mu zarówno kredyty w PLN jak i w CHF, jednakże zdecydował się na kredyt indeksowany do CHF, ze względu na niższą ratę (protokół k. 454-456 płyta CD k. 457).

Jednocześnie Sąd na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. pominął dowód z zeznań świadka A. S., ponieważ fakt przebiegu procedury związanej z udzielaniem kredytu hipotecznego, stosowanej w momencie zawierania Umowy kredytu, czy też sposobu funkcjonowania kredytu indeksowanych, stanowiły w ocenie Sądu fakty nieistotny dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Ponadto świadek nie zawierał z powodem Umowy kredytu, a co za tym idzie nie miał wiedzy na temat informacji przekazanych stronie pozwanej przed zawarciem przedmiotowej umowy (protokół k. 411-412 płyta CD 413).

Sąd dopuścił również na wniosek powoda dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu bankowości (k. 466) na fakt:

a) wyliczenia łącznej wysokości rat kredytu w PLN, które powód zobowiązany byłby uiścić na rzecz strony pozwanej za okres od dnia 19 stycznia 2017 r. do dnia 19 września 2019 r. włącznie przy założeniu, że (i) początkowe saldo kredytu jest wyrażone w walucie polskiej i nie uległo ono indeksacji do waluty CHF, (ii) kredyt jest oprocentowany według stawki i marży strony pozwanej wskazanych w Umowie kredytu (czyli według stawki Libor + marża pozwanej) oraz (iii) kredyt podlega spłacie w ratach wskazanych w Umowie kredytu, tj. niepodlegających przeliczeniu z waluty CHF na walutę PLN, lecz płatnych w walucie PLN i naliczonych od początkowego salda kredytu w walucie PLN wynoszącego 477 050,00 zł;

b) wyliczenia różnicy pomiędzy kwotami uiszczonymi przez powoda na rzecz strony pozwanej z tytułu rat kapitałowo – odsetkowych od kredytu w walucie PLN, a kwotami wyliczonymi przez biegłego zgodnie z punktem 8a) petitum pozwu w zakresie dotyczącym okresu od dnia 19 stycznia 2017 r. do dnia 19 września 2019 r. łącznie;

c) prawidłowości wyliczenia powoda w zakresie wysokości pobranych od niego przez Bank rat kapitałowo – odsetkowych od kredytu w okresie od dnia 19 stycznia 2017 r. do dnia 19 września 2019 r., łącznie przy założeniu ważności Umowy kredytu.

Opinia biegłego M. K. z dnia 21 lutego 2023 r. (k. 480-482) została sporządzona w sposób wnikliwy, przejrzysty, przekonywujący, dokładny oraz zrozumiały. Biegły wskazał, że okresie od dnia 19 stycznia 2017 r. do dnia 19 września 2019 r. powód w modelu opisanym w pkt. a) postanowienia Sądu byłby zobowiązany do zapłaty na rzecz Banku kwoty 98 199,30 zł, w tym 93 410,87 zł kapitału oraz 4 788,43 zł. Odpowiadając na drugie pytanie Sądu biegły wskazał, że różnica pomiędzy sumą faktycznie zapłaconych rat kapitałowo-odsetkowych, a teoretyczną kwotą rat kapitałowo-odsetkowych (wyliczoną w oparciu o założenia pkt. a) wynosi 75 008,72 zł. Natomiast w zakresie określenia prawidłowości wyliczenia powoda (pkt c) postanowienia), biegły ustalił, że różnica w wyliczeniach wynosi ok. 0,005%, co stanowi całkowicie dopuszczalny błąd, którego źródłem są najprawdopodobniej niedoskonałości zaokrągleń, a zatem wyliczenia powoda są poprawne.

Jednocześnie biegły wskazał w swojej opinii, co sąd w pełni aprobuje, że wyliczenia rat kredytu złotowego z zastosowaniem stopy procentowej przewidzianej dla CHF, aczkolwiek arytmetycznie poprawne, są całkowicie niewłaściwe z punktu widzenia finansów i ekonomii. Nie jest możliwe zastosowanie stopy procentowej wyznaczonej dla jednej waluty (np. CHF) do określenia kosztu pieniądza w innej walucie (np. w PLN). Rynkowe stopy procentowe kształtują się w wyniku transakcji (depozytowo-lokacyjnych) zawieranych przez banki pomiędzy sobą, a bieżąca wysokość stopy procentowej na rynku międzybankowym (tj. cena w tych transakcjach) jest wynikiem ścierania się sił popytu i podaży.

Biegły podtrzymał swoje wnioski w ustnej opinii uzupełniającej (protokół k. 524-525 oraz CD k. 526), potwierdzając, że na rynku nigdy nie funkcjonowały i nie funkcjonują kredyty złotówkowe oparte o LIBOR.

W ocenie Sądu opinie biegłego w powyższym zakresie należało uznać za spójne, jasne i logiczne. Biegły odpowiedział na postawione w postanowieniu o dopuszczeniu dowodu tezy w sposób wyczerpujący, przedstawiając w załączeniu sporządzone wyliczenia, które nie zostały zakwestionowane przez żadną ze stron. Z tego względu Sąd uznał ustalenia biegłego za w pełni przydatne dla sprawy. Jednocześnie, należy podkreślić, że opinia biegłego ma na celu ułatwienie sądowi należytej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, wtedy gdy potrzebne są do tego wiadomości specjalne, nie może być natomiast sama być źródłem materiału faktycznego sprawy ani tym bardziej stanowić podstawy ustalenia okoliczności będących przedmiotem oceny biegłego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 1969 r., ICR 140/69, OSNCP 1970, nr 5, poz. 85).

Jednocześnie Sąd na podstawie art. 458⁵ § 4 k.p.c. oraz art. 235² § 1 pkt. 2 k.p.c. pominął wniosek dowodowy o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczności podniesione przez powoda w piśmie z dnia 15 kwietnia 2021 r. (protokół k. 524-525 oraz CD k. 526), dotyczący zawierania przez Umowę kredytu elementów instrumentu finansowego, tj. swapu walutowo-procentowego, ze względu na występującą na gruncie przepisów w sprawach gospodarczych prekluzję dowodową oraz nieprzydatność tego dowodu dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy (do kwestii instrumentu pochodnego CIRS Sąd szczegółowo odniesie się w dalszej części uzasadnienia).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu w całości.

W niniejszym postępowaniu, strona powodowa domagała się zasądzenia na jej rzecz od pozwanej kwoty 75 003,53 zł na podstawie art. 405 k.c. w zw. z art. 410 k.c., wskazując, że powód świadczył na rzecz Banku w wykonaniu nieważnej w całości Umowy kredytu lub ewentualnie, na podstawie nieważnych klauzul dotyczących indeksacji kredytu do waluty

CHF. Roszczenie dotyczyło jedynie rat płatnych w okresie od dnia 19 stycznia 2017 r. do dnia 19 września 2019 r., tj. za 32 miesiące.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że powód zawarł umowę kredytu jako przedsiębiorca. Z tego względu do analizowanego stosunku prawnego (wbrew twierdzeniom zawartym w pozwie) nie znajduje zastosowanie art. 385¹ k.c. dotyczący niedozwolonych klauzul umownych. Umowa kredytu została bowiem zawarta w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, tj. z przeznaczeniem na zakup nieruchomości lokalowej, służącej powodowi do prowadzenia gabinetu stomatologicznego. Zgodnie z art. 385⁵ k.c. przepisy dotyczące konsumenta, zawarte w art. 385¹-385³ k.c., stosuje się do osoby fizycznej zawierającej umowę bezpośrednio związaną z jej działalnością gospodarczą, gdy z treści tej umowy wynika, że nie posiada ona dla niej charakteru zawodowego, wynikającego w szczególności z przedmiotu wykonywanej przez nią działalności gospodarczej, udostępnionego na podstawie przepisów o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Jednakże przepis ten wszedł w życie 1 stycznia 2021 r., zatem nie ma zastosowania w niniejszej sprawie, dotyczącej Umowy kredytu zawartej 14 stycznia 2008 r. Nie zmienia to jednak możliwości dokonywania oceny ewentualnej nieważności umowy, opartej o zasady ogólne, a nie na podstawie szczegółowych uregulowań szeroko pojętego prawa konsumenckiego.

W ocenie strony powodowej umowa kredytu narusza art. 69 ust. 1 Prawa bankowego, z uwagi na brak określenia świadczenia pieniężnego, jakim jest zwrot wykorzystanego kredytu poprzez zastosowanie indeksacji. Powód wskazał, że przeliczenie kwoty udzielonego kredytu w wysokości 477 050,00 zł na CHF według kursu kupna tej waluty obowiązującego w Banku w dniu uruchomienia środków z kredytu (indeksacja do waluty CHF na podstawie § 1 ust. 2 Umowy kredytu i pkt. IV ust. 1 Regulaminu), sprawia, że kredytobiorca nie zna wysokości swojego świadczenia, stanowiącego essentialia negotii umowy kredytu. Jeśli zatem kwota ta wyrażona jest w walucie polskiej, to zgodnie z art. 358⁽¹⁾ § 1 k.c. spełnienie świadczenia w tym zakresie powinno nastąpić przez zapłatę sumy nominalnej w PLN. W odniesieniu do umowy kredytu nie istnieją przepisy szczególne pozwalające na zapłatę sumy nominalnej waloryzowanej walutą obcą, dlatego w ocenie powoda art. 69 ust. 1 Prawa bankowego, wyklucza możliwość waloryzowania (indeksowania) kwoty kapitału w odniesieniu do innych mierników wartości.

Ponadto powód wskazywał w toku postępowania, że Umowa kredytu jest bezwzględnie nieważna z uwagi na treść § 1 ust. 2 Umowy kredytu, pkt. IV ust. 1 Regulaminu i pkt. IV ust. 3, ust. 4 i ust. 5 Regulaminu w związku z pkt. I ust. 18 Regulaminu, tj. postanowień pozwalających na kształtowanie przez Bank wysokości kursu waluty CHF służącego do obliczania rat spłaty kredytu i bieżącego salda zadłużenia w sposób dowolny. Bank naruszył według powoda w tym zakresie zasady współzycia społecznego, wykorzystując swoją przewagę kontraktową, jednostronnie kształtując świadczenia stron. W ocenie powoda takie ukształtowanie przez Bank stosunku prawnego sprzeciwia się również właściwości (naturze) tego stosunku prawnego i w rezultacie prowadzi do nieważności umowy kredytu w całości. Jednocześnie powód wskazał, na brak możliwości zastosowania w niniejszej sprawie art. 58 § 3 k.c. poprzez pozostawienie umowy kredytu w mocy w pozostałej części. Z ostrożności procesowej powód podniósł również, że nawet w przypadku oddalenia zarzutu powoda co do nieważności umowy kredytu poprzez uznanie, iż klauzula indeksacyjna jest ważnym postanowieniem umownym, to w okolicznościach niniejszej sprawy nie doszło do uzgodnienia essentialia negotii w postaci kwoty kredytu w walucie CHF, a tym samym strony nie osiągnęły konsensusu w tym zakresie (znana i stała jest tylko kwota kredytu w PLN).

Ponadto w sytuacji uznania przez sąd ważności umowy kredytu w całości z uwagi na jej zgodność z przepisami prawa bankowego oraz zasadami współzycia społecznego, powód wskazał na nieważność § 1 ust. 2 umowy kredytu, pkt. IV ust. 1 Regulaminu i pkt. IV ust. 3, ust. 4 i ust. 5 Regulaminu w związku z pkt. I ust. 18 Regulaminu z uwagi na ich sprzeczność z powoływanymi ww. przepisami i zasadami współzycia społecznego. W takim przypadku w ocenie powoda udzielony powodowi kredyt od początku winien być rozliczany w walucie polskiej. Eliminacja nieważnych klauzul indeksacyjnych powoduje bowiem upadek całego mechanizmu indeksacji kredytu do waluty CHF ze skutkiem od dnia zawarcia Umowy kredytu.

Stanowisko powoda w całości nie zasługiwało na uwzględnienie. Brak jest bowiem podstaw aby umowę kredytu zawartą między stronami uznać za nieważną ze względu na naruszenie art. 69 ust. 1 Prawa bankowego. Zawieranie kredytów indeksowanych do walut obcych, było dopuszczalne zarówno przed, jak i po wejściu w życie ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (tzw. ustawa antyspreadowa), tj. również przed 26 sierpnia 2011 r., przy czym umowa taka musi spełniać pewne podstawowe cechy i nie może naruszać zasady swobody umów. Innymi słowy, wbrew twierdzeniom strony powodowej, konstrukcja indeksowania była i jest dozwolona i brak jest podstaw do uznania umów kredytu indeksowanych lub denominowanych do waluty obcej, za sprzeczne z art. 69 Prawem bankowym, co potwierdza m.in. orzecznictwo Sądu Najwyższego z samej swej istoty (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18, Legalis nr 1879578; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2011 r., IV CSK 377/10, Legalis nr 385427).

Jednocześnie zgodnie z art. 69 Prawo bankowe (w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia przez strony umowy kredytu) przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Następnie na mocy ustawy antyspreadowej został dodany pkt 4a do art. 69 ust. 2 Prawa bankowego, który stanowi, że: „w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczególne zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu”. Natomiast zgodnie z art. 4 ustawy antyspreadowej w przypadku kredytów lub pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę przed dniem wejścia w życie tej ustawy ma zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4a Prawa bankowego w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które nie zostały całkowicie spłacone – do tej części kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia. W tym zakresie nałożono na banki obowiązek dokonania bezpłatnie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki. Dla porządku należy wskazać, że Umowa kredytu będąca przedmiotem niniejszego postępowania zawarta została przed wejściem w życie ustawy antyspreadowej, jednakże w dniu wejścia jej w życie kredyt nie został w całości spłacony, dlatego do części niespłaconego kredytu należy stosować przepisy nowe.

W orzecznictwie wskazuje się, że wykładnia systemowa powyższych przepisów ustawy antyspreadowej świadczy o tym, iż wolą ustawodawcy było co do zasady utrzymanie funkcjonujących na rynku kredytów indeksowanych i denominowanych, z ewentualną korektą treści zobowiązań stron z ewentualną korektą treści zobowiązań stron po wyeliminowaniu klauzul uznanych za abuzywne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 15 maja 2019 r., V ACa 107/19, Legalis nr 2000580).

Mając na uwadze powyższe, w ocenie sądu umowa kredytu nie była sprzeczna z art. 69 Prawa bankowego, ponieważ zawierała wszystkie ww. elementy prawem wymagane, a jednocześnie nie zawierała postanowień sprzecznych z ustawą. Sąd uznał, że umowa kredytu mieściła się w katalogu czynności bankowych z art. 5 Prawa bankowego, który nie ogranicza waluty, w której bank może udzielić kredytu. O zgodności umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej świadczy również wykładnia funkcjonalna i systemowa ustawy antyspreadowej, przy czym nie należy rozpatrywać jej pod kątem działania wstecz, czyli jako ustawę sanującą nieważne umowy kredytów indeksowanych, lecz jako wskazówkę interpretacyjną przy ustalaniu, czy dopuszczalne było przed jej wejściem w życie udzielanie przez banki kredytów indeksowanych do walut obcych, zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r. (sygn. akt V CSK 382/18, Legalis nr 2277328).

Z powyższego wynika, że brak jest podstaw do stwierdzenia nieważności umowy kredytu ze względu na naruszenie przepisów powszechnie obowiązujących. Jednocześnie sąd nie znalazł podstaw do uznania, że umowa kredytu była nieważna ze względu na sprzeczność z zasadami współzycia społecznego. W ocenie Sąd brak jest bowiem podstaw do stwierdzenia, że poprzez zawarcie umowy kredytu indeksowanego do CHF doszło po stronie pozwanej do naruszenia zasady lojalności, czy też nadużycia przewagi kontraktowej.

Na wstępie należy wskazać, że jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 października 2003 r., (sygn. akt V CK 241/02, LEX nr 175961), zasady współzycia społecznego, gdy przenieść je na stosunki pomiędzy przedsiębiorcami, należy rozumieć jako zasady rzetelności i lojalności w stosunku do partnera umowy. Na płaszczyźnie stosunków gospodarczych zasady te wyrażają się w powszechnie akceptowanych regułach przyzwoitego zachowania się wobec kontrahenta. Od przedsiębiorcy jako profesjonalisty wymaga się przestrzegania dobrych obyczajów, zasad uczciwego obrotu, rzetelnego postępowania, oraz lojalności i zaufania wobec strony z którą pozostaje w stosunkach gospodarczych. Na tym właśnie polegają reguły uczciwości i rzetelności kupieckiej (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 7 stycznia 2021 r., sygn. akt I AGa 64/20, LEX nr 3150083).

W ramach zasad współzycia społecznego wziąć należy po uwagę różne okoliczności, przy czym w tej sprawie w ocenie sądu najbardziej istotny jest walor ekonomiczny, gdyż sprawa dotyczy przedsiębiorców. Powód w zakresie naruszenia zasad współzycia społecznego wskazał, że kredyt indeksowany do CHF niósł dla niego jako kredytobiorcy niewspółmierne ryzyko walutowe, a ponadto Bank miał dowolność w ustalaniu kursu po jakim były przeliczane raty i saldo kredytu. Co do kursu, Bank podniósł, że nie był on ustalany dowolnie, lecz był kursem rynkowym, co nie zostało zaprzeczone przez powoda, który również nie wykazał w toku postępowania okoliczności przeciwnych. Dlatego Sąd uznał dowolność w ustaleniu kursów w Tabeli Kursów Banku za fakt niewykazany w niniejszym postępowaniu. Podnieść należy, iż to powód jako wywodzący ewentualne pozytywne skutki prawne z określonej okoliczności, tj. ustalenia kursu waluty obcej na oderwanym od realiów rynkowych poziomie, powinien ów fakt wykazać. Byłaby to jedna z przesłanek, którą można byłoby ocenić przez pryzmat zasad współzycia społecznego, przy zastosowaniu art. 353¹ i art. 58 k.c. We wnioskach dowodowych z opinii biegłych ta teza jednak nie mieściła się.

Dodatkowo wskazać należy, iż w świetle zasady swobody umów dopuszczalne jest ustalanie pewnych wskaźników waloryzacyjnych. Wskazać należy w tym miejscu na najnowsze orzecznictwo bazujące na poglądzie, iż samo ewentualne ustalenie nieważności samych postanowień o stosowaniu kursów CHF ustalanych przez bank nie prowadzi do nieważności całej umowy (vide: wyrok Sąd Najwyższego z dnia 19 września 2023 r., I CSKP 1627/22, publ. www.sn.pl). Wprawdzie orzeczenie to dotyczyło kredytu zawartego z konsumentem, to jednak posiłkowo zawarte tam poglądy mogą być stosowane w stosunkach między przedsiębiorcami, gdzie oczywiście ochrona jest dużo słabsza niż w przypadku konsumentów. Sąd w orzeczeniu tym wskazał, iż przeliczanie wysokości świadczenia pieniężnego innym miernikiem nie musi zawierać dokładnego mechanizmu ustalania przelicznika. Brak zaś odwołania do sprecyzowanego indeksu nie oznacza, że umowa nie została zawarta lub jest nieważna. Wskazano nadto, iż za wiążący należy uznać wskaźnik, który ma większe oparcie w zwyczajach w danej branży lub wynika z przebiegu negocjacji. Zwrócono przy tym uwagę na przepis art. 358 § 2 k.c., którego regulacją można wypełnić skutek nieważności przelicznika stosowanego przez bank. Nadto wskazano, iż strony nie mają obowiązku regulowania w umowach wszystkich kwestii, mogących się pojawić na etapie wykonywania umowy i wówczas konieczne jest stosowanie reguł wprost przewidzianych w przepisach dyspozytywnych lub – w braku ich – ustalonych zwyczajów lub zasad współzycia społecznego (art. 56 k.c.) W obrocie gospodarczym sprecyzowanie przelicznika służącego do waloryzacji świadczenia nie jest konieczne, a takie doprecyzowanie nie należy do essentialia negotii umowy. Powyższy pogląd sąd w pełni aprobuje. W przypadku obrotu profesjonalnego tym bardziej należy go podzielić. Oczywiście chodzi tu o sam skutek nieważności całej umowy kredytu, którego nie można zaaprobować z powodu tylko nie dość dokładnego sprecyzowania przelicznika.

Natomiast w zakresie ryzyka kursowego, należy wskazać, że materiał sprawy nie dawał także podstaw do oceny całości umowy kredytu za nieważną, ze względu na sformułowanie roszczenia przez powoda (wyłącznie za okres od dnia 19 stycznia 2017 r. do dnia 19 września 2019 r.) i jego wniosków dowodowych. Należy również podkreślić, że zasada

swobody umów, zwłaszcza w stosunkach między przedsiębiorcami dopuszcza w pewnym zakresie nierównomierne rozłożenie ryzyka, a także nierównowagę stron. Zawsze jednak należy ustalić pewną granicę, poza którą dochodzi do wypaczenia podstawowych zasad prawa zobowiązań. W niniejszej sprawie powód nie wykazał zdaniem Sądu, że zaszła sytuacja skrajna, w której nie można zaakceptować przerzucenia w zasadzie pełnego ryzyka wzrostu kursu CHF/PLN na kredytobiorców.

Aby prawidłowo ocenić zarówno walor ekonomiczny umowy kredytu oraz występowanie niewspółmiernego ryzyka walutowego, należałoby porównać warunki rynkowe występujące przez cały czas trwania umowy kredytu, a nie tylko przez ów okres 32 miesięcy. Na podstawie tak przeprowadzonej analizy (całego okresu) można by ustalić, czy kredytobiorca, który wziął kredyt indeksowany do CHF (oparty o LIBOR) byłby w znacznie gorszej sytuacji w porównaniu z kredytobiorcą posiadającym kredyt złotówkowy oparty o stawkę WIBOR, przy identycznej marży i okresie kredytowania. W przypadku braku ustalenia ww. okoliczności zasadnym jest również przyjęcie, że ryzyko kursowe było kompensowane niską stawką LIBOR (faktem notoryjnym jest, że przedmiotowa stawka referencyjna osiągała także wartości ujemne) i niską ratą na początku trwania kredytu, ze względu na co powód zdecydował się na zawarcie umowy kredytu. Zdaniem sądu przy otwartej klauzuli zasad współżycia społecznego, przez pryzmat których należy dokonywać oceny ważności umowy, sąd kładzie nacisk na aspekt ekonomiczny, opłacalność danej transakcji. Z niezrozumieniem należy zatem przyjąć wybiórcze przyjęcie przez powoda 2 lat i 9 miesięcy do oceny z okresu umowy, która trwała już blisko 10 lat (cały okres kredytowania wyniósł 15 lat). Nie chodzi tutaj przy tym o kwestię okresu, za który powód dochodzi zwrotu świadczenia jako nienależnego. Powód w granicach dyspozytywności ma prawo dochodzić całości, czy też części świadczenia, także w przypadku świadczenia powtarzającego - wybrać dowolny okres. Chodzi tu o ustalenie przesłanki zasad współżycia społecznego, przy której należy wziąć pod uwagę cały okres trwania umowy.

Poza tym trudno oprzeć się wrażeniu, czy kwestionowana byłaby ważność umowy, gdyby ryzyko nie zmaterializowało się na niekorzyść kredytobiorcy, ale na niekorzyść banku.

Ponadto należało mieć na względzie, że powód zawarł umowę kredytu jako przedsiębiorca, dlatego obowiązywał go podwyższony miernik należytej staranności. Przy ustalaniu bowiem wzorca należytej staranności profesjonalizm dłużnika będzie uwzględniany w przypadku osoby fizycznej, osoby prawnej i jednostki organizacyjnej, o której mowa w art. 33¹ § 1 k.c., prowadzących we własnym imieniu działalność gospodarczą (także zawodową). Należyta staranność dłużnika w zakresie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej określa się przy uwzględnieniu zawodowego charakteru tej działalności (art. 335 § 2 k.c.). Uzasadnieniem dla takiego „surowszego” wzorca w ocenie działalności przedsiębiorców jest okoliczność, że działalność przedsiębiorcy, mająca charakter gospodarczy lub zawodowy, prowadzona jest w sposób ciągły i powinna być oparta na szczególnych umiejętnościach. W konsekwencji, prowadzenie działalności profesjonalnej uzasadnia zwiększone oczekiwania co do umiejętności, wiedzy oraz skrupulatności dłużnika. Każdy podmiot gospodarczy, prowadząc działalność, spełnia jednocześnie wszystkie warunki do prowadzenia takiej działalności gospodarczej, a do takich warunków należy posiadanie wiadomości i umiejętności fachowych na poziomie wymaganym w obowiązujących przepisach (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 sierpnia 1993 r. sygn. akt III CRN 77/93, Legalis nr 109871). Wymóg staranności dotyczy nie tylko samego spełnienia świadczenia, lecz wszystkich etapów wykonywania zobowiązania, łącznie z etapem przygotowawczym. Przy określaniu wzorca należytej staranności należy uwzględnić również całokształt okoliczności faktycznych konkretnej sytuacji, w której dłużnik działał. Nie mogą być natomiast brane pod uwagę cechy indywidualne i możliwości dotyczące bezpośrednio osoby dłużnika – czyli jego indywidualne właściwości i warunki osobiste, psychiczne i fizyczne (uchwała pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 1971 r., sygn. akt III CZP 33/70, Legalis nr 15192).

W ocenie Sądu powód nie dochował należytej staranności przy zawieraniu umowy kredytu i z tego względu nie może powoływać się na niedoinformowanie na temat ryzyka walutowego lub nielojalne zachowanie pozwanego. Jak wynikało z zeznań powoda, nie był on zainteresowany zrozumieniem istoty kredytu indeksowanego. Ponadto zależało mu na tym aby kredyt był jak najtańszy, tj. brał pod uwagę wyłącznie walor ekonomiczny co potwierdza, że przynajmniej na wczesnym etapie funkcjonowania umowy kredytu (nie badanym przez Sąd z uwagi na sformułowanie

roszczenia z okres wyłącznie 32 miesięcy), był on dla powoda opłacalny. Powód powinien wykazać pewną aktywność i dociekliwość.

Z powyższych względów Sąd nie znalazł podstaw do uznania umowy kredytu za nieważną również ze względu na rzekomą sprzeczność z zasadami współzycia społecznego.

Rozważania dotyczące zarówno braku sprzeczności z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, jak i zasadami współzycia społecznego, mają zastosowanie nie tylko do oceny nieważności całej umowy kredytu, ale również samych klauzul indeksacyjnych (§ 1 ust. 2 Umowy kredytu, pkt. IV ust. 1 Regulaminu i pkt. IV ust. 3, ust. 4 i ust. 5 Regulaminu w związku z pkt. I ust. 18 Regulaminu). Jednocześnie roszczenie o zapłatę na wypadek uznania ww. postanowień Umowy kredytu za nieważne opierało się na założeniu powoda, że po ich wyeliminowaniu, kredyt od samego początku byłby kredytem złotowym z oprocentowaniem opartym o LIBOR wraz z ustaloną marżą Banku. Jednakże sąd podziela stanowisko przedstawione przez biegłego sądowego M. K., że przewalutowanie kredytu na złotówki i pozostawienie stawki LIBOR jest niemożliwe, ponieważ nie ma takich produktów na rynku, a tym samym przyjęcie takiego założenia jest nielogiczne i sprzeczne z regułami ekonomii. Londyńska stopa LIBOR ustalana jest bowiem dla walut obcych i nie ma możliwości, aby jakkolwiek bank udzielił kredytu dla PLN z LIBR. Treść takiej umowy sprzeciwiałaby się bowiem właściwości umów kredytowych i naruszałaby granice swobody umów. Stanowiłoby niczym nieuzasadnione uprzywilejowanie kredytobiorcy, np. w stosunku do kredytobiorców złotych, których kredyty były oparte o wskaźnik Wibor. Kredytobiorca uzyskiwałby kredyt według oprocentowania nie występującego na rynku, który z całą pewnością nie zostałby zawarty na takich warunkach (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2019 r., V CSK 152/19, Legalis, wyrok SN z dnia 19 września 2023 r., II CSKP 1495/22, publ. www.sn.pl). Należy zwrócić uwagę, iż zakładając nawet hipotetycznie, że umowa kredytu byłaby nieważna, to i tak roszczenie powoda nie mogłoby zostać uwzględnione. To po stronie powodowej leżał ciężar wykazania wysokości roszczenia. Sama konstrukcja porównania kredytu złotowego według oprocentowania Libor do kredytu frankowego także z takim oprocentowaniem była nieprawidłowa ze względów, o których wskazano już powyżej (nieistnienie takiej kategorii produktu jak kredyt złotowy według oprocentowania Libor). Na takim założeniu powód oparł wniosek dowodowy z opinii biegłego co do wysokości roszczenia. Wskazać należy, iż proces cywilny oparty jest na modelu kontrydiktoryjności, a zatem to stronę, która wywodzi określone korzystne skutki obciąża dowód (art. 6 k.c.). W obecnym stanie prawnym, który ma również zastosowanie do niniejszej sprawy, ściśle sprecyzowano elementy wniosku dowodowego (art. 235⁽¹⁾k.p.c.). Istotnym jego elementem jest wyszczególnienie faktów, które mają zostać wykazane dowodem. Sąd jest związany takowym wnioskiem strony, zaś istotna zmiana tych faktów, byłoby działaniem sądu z urzędu (art. 232 k.p.c.), których to przesłanek nie dopatrzyl się w niniejszym postępowaniu. Wskazać należy, iż w sprawie występowały podmioty profesjonalne, obie strony były reprezentowane przez profesjonalnych pełnomocników. Sąd nie dopatrzyl się szczególnych okoliczności, przemawiających za podjęciem inicjatywy dowodowej z urzędu. W sprawie nie występowały jakieś dobra wymagające szczególnej ochrony, nie zachodziło też niebezpieczeństwo pokrzywdzenia którejś ze stron, sąd nie stwierdził też działań sprzecznych z zasadami współzycia społecznego. Nie ma też, zdaniem sądu, podstaw do uznania, iż wyrok wydany bez dowodu, który nie został zgłoszony przez strony, kłóciłby się z zasadą słuszności. Zgodzić się należy z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 20.12.2019 r., II CSK 518/18, Legalis, iż jeżeli strona jest reprezentowana przez adwokata lub radcę prawnego, inicjatywa dowodowa sądu powinna być ograniczona do przypadków zupełnie wyjątkowych albo wręcz całkowicie wykluczona. W postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2019 r., V CSK 486/18, Legalis czytamy, iż zgodnie z obowiązującą w procesie cywilnym zasadą kontrydiktoryjności, podstawę rozstrzygnięcia stanowią w głównej mierze twierdzenia i dowody przedstawione przez strony. Zasadę tę wyrażają m.in. art. 6 KC i art. 232 KPC. Zgodnie z tymi przepisami strony są obowiązane powoływać dowody na potwierdzenie faktów, z których wywodzą skutki prawne, a sąd jedynie w wyjątkowych przypadkach może dopuścić dowód niewskazany przez powoda lub pozwanego. Przepis art. 6 KC, ustanawiający regułę rozkładu ciężaru dowodu, pozwala sądowi rozstrzygnąć sprawę w razie braku podstaw do stwierdzenia, czy istotny dla rozstrzygnięcia sprawy fakt miał miejsce. Sąd orzeka wówczas na niekorzyść strony, na której spoczywał ciężar udowodnienia faktu, z którego wywodziła skutki prawne. Dodatkowo należy wskazać, iż nie zawsze brak przedstawienia określonego dowodu stanowi przeoczenie, czy też przypadek niewłaściwej oceny rozkładu ciężaru dowodu przez stronę, w tym reprezentowaną przez pełnomocnika profesjonalnego, lecz może wynikać z przyjętej taktyki procesowej, której

motywy nie są ujawniane. Trudno w takiej sytuacji, aby niejako „wyřęcać” stronę i wbrew niej przeprowadzać dowód, tym bardziej dowód, który w przypadku niekorzystnego rozstrzygnięcia powodowałby powstanie po jej stronie dodatkowych kosztów.

Powód w piśmie z dnia 15 kwietnia 2021 r. (k. 363-374) podniósł również, że umowa kredytu łącząca strony zawiera elementy instrumentu finansowego, tj. swapu walutową procentowego (CIRS). Ponadto wskazał również, że w toku procedury kredytowej przekazano mu informacje, iż nie ma zdolności kredytowej na zaciągnięcie kredytu złotowego bez indeksacji do waluty CHF.

Powyższe stanowisko również w ocenie Sądu nie zasługiwało aprobatę. Po pierwsze okoliczność braku zdolności kredytowej powoda w zakresie kredytu złotówkowego nie została wykazana w toku postępowania. Jedyne dowód na tę okoliczność stanowiły zeznania samego powoda, które w tym zakresie Sąd uznał za niewiarygodne, jako niespójne z pozostałymi okolicznościami zawierania umowy kredytu przedstawionymi przez stronę powodową.

Jednocześnie w ocenie Sądu brak jest podstaw do uznania, że kredyt indeksowany do waluty obcej ma charakter instrumentu finansowego, co potwierdził Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-312/14 (...)przeciwko M. i M. L., stwierdzając, że „z zastrzeżeniem weryfikacji dokonanej przez sąd odsyłający, nie stanowią usługi lub działalności inwestycyjnej w rozumieniu tego przepisu niektóre transakcje wymiany, dokonywane przez instytucję kredytową na podstawie postanowień umowy kredytu denominowanego w walucie obcej, takiej jak umowa w postępowaniu głównym, polegające na określeniu kwoty kredytu na podstawie kursu kupna waluty mającego zastosowanie przy uruchomieniu środków oraz ustaleniu wysokości rat na podstawie kursu sprzedaży wspomnianej waluty mającego zastosowanie przy obliczaniu każdej raty”.

W przedmiotowym orzeczeniu TSUE analizował konstrukcję analogiczną do kredytu indeksowanego do waluty obcej, tj. kredyt denominowany, wskazując m.in., że transakcje polegające na wymianie kwot denominowanych w walucie obcej na walutę krajową, w celu obliczenia kwot kredytu i zwrotu, zgodnie z postanowieniami umowy kredytu dotyczącymi kursów wymiany, ograniczają się do wymiany, na podstawie kursu kupna lub sprzedaży danej waluty obcej, kwot kredytu i rat wyrażonych w tej walucie (waluta rozliczeniowa) na walutę krajową (waluta płatnicza). Jediną funkcją takich transakcji jest wykonanie istotnych zobowiązań płatniczych z umowy kredytu, czyli udostępnienie kapitału przez kredytodawcę i zwrot tego kapitału wraz z odsetkami przez kredytobiorcę. Celem natomiast nie jest realizacja inwestycji, gdyż kredytobiorca zamierza wyłącznie uzyskać fundusze na nabycie dobra konsumpcyjnego lub świadczenie usługi, a nie np. zarządzać ryzykiem kursowym czy spekulować kursami wymiany walut obcych. Celem takiej umowy kredytu nie jest również sprzedaż aktywów finansowych za cenę ustaloną przy zawarciu umowy. Postanowienia takiej umowy kredytu dotyczące wymiany walut stanowią zatem nie instrument finansowy odrębny od transakcji będącej przedmiotem tej umowy, lecz wyłącznie sposób nierozzerwalnie związany z jej zawarciem.

Powyższy pogląd wyrażony przez TSUE sąd orzekający podziela w całości. Tym samym brak było również podstaw do uznania, że umowa kredytu jest nieważna jako sprzeczna z art. 69 Prawa bankowego, ze względu na wbudowany mechanizm instrumentu finansowego (CIRS).

Mając na uwadze powyższe powództwo jako bezzasadne podlegało oddaleniu w całości. W związku z tym bezprzedmiotowe było badanie przez Sąd podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia (nie zawierającego żadnego uzasadnienia w odpowiedzi na pozew) ani zarzutu zatrzymania, zgłoszonego na rozprawie z dnia 18 lipca 2022 r. Na marginesie należy tylko wskazać, iż do roszczenia powoda należy stosować przepis art. 118 k.c. jako związanego z działalnością gospodarczą i zastosowanie znajdzie trzyletni termin przedawnienia. Powód dochodził zwrotu nienależnego świadczenia za okres od 19 stycznia 2017 r. do 19 września 2019 r., zaś pozew został złożony w dniu 17 stycznia 2020 r. Tak więc pozew został złożony przed upływem terminu przedawnienia. Oczywiście nie decyduje to o zasadności powództwa.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 1¹ k.p.c. Strona pozwana wygrała w całości sprawę i należne jej były od powoda koszty zastępstwa procesowego według stawki minimalnej na podstawie § 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty

W pkt. III orzeczono na podstawie art. 84 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, pobierając, zgodnie z wynikiem sporu, nakazując zwrot na rzecz powoda kwoty 1 667,92 zł, tytułem niewykorzystanej zaliczki wpłaconej na poczet opinii biegłego sądowego.

sędzia Grzegorz Babiński

ZARZĄDZENIE

(...)

sędzia Grzegorz Babiński